



Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 4. októbra 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Súdna právomoc, uznávanie a výkon rozsudkov v občianskych a obchodných veciach – Osobitné právomoci – Článok 7 bod 1 písm. a) – Pojem ‚zmluvné veci‘ – *Actio pauliana*“

Vo veci C-337/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd Štetín, Poľsko) z 29. mája 2017 a doručený Súdnemu dvoru 7. júna 2017, ktorý súvisí s konaním:

Feniks sp. z o.o.

proti

Azteca Products & Services SL,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Rosas, C. Toader (spravodajkyňa), A. Prechal a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. apríla 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Feniks sp. z o.o., v zastúpení: P. Zimmerman a B. Sierakowski, radcowie prawni,
- Azteca Products & Services SL, v zastúpení: M. Świrgoń, adwokat,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, M. Nowak a K. Majcher, splnomocnení zástupcovia,
- švajčiarska vláda, v zastúpení: M. Schöll, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin, M. Heller a A. Stobiecka-Kuik, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: poľština.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 21. júna 2018,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Feniks sp. z o.o. na jednej strane a spoločnosťou Azteca Products & Services SL (ďalej len „Azteca“) na druhej strane vo veci kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi spoločnosťou Azteca a dlžníkom spoločnosti Feniks a týkajúcej sa nehnuteľného majetku, ktorá údajne poškodzuje práva spoločnosti Feniks.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 1215/2012

- 3 Odôvodnenia 15, 16 a 34 nariadenia č. 1215/2012 znejú:

„(15) Normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Právomoc založená na tomto kritériu by mala byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet sporu alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iný hraničný ukazovateľ. Bydlisko právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.

(16) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho riadneho výkonu súdництва. Existencia takejto úzkej väzby by mala zaručiť právnu istotu a vylúčiť, že osoba by bola žalovaná na súde členského štátu, s čím [čo – *neoficiálny preklad*] nemohla rozumne predvídať. Je to dôležité predovšetkým v prípade sporov týkajúcich sa mimozmluvných záväzkov vyplývajúcich z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti vrátane poškodzovania dobrého mena.

...

(34) Treba zaručiť kontinuitu medzi Dohovorom <z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a o výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32)>, nariadením Rady (ES) č. 44/2001 [z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mím. vyd. 19/004, s. 42)] a týmto nariadením a musia sa určiť prechodné ustanovenia na tento účel. Rovnaká potreba kontinuity sa týka aj výkladu Bruselského dohovoru z roku 1968 a nariadení, ktoré ho nahradili, Súdnym dvorom Európskej únie.“

4 Článok 1 tohto nariadenia nachádzajúci sa v jeho kapitole I, nazvanej „Rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov“, stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa uplatňuje v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. ...

2. Toto nariadenie sa neuplatňuje na:

...

b) konkurzné konania, konania týkajúce sa vyrovnania zadlžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania;

...“

5 Kapitola II uvedeného nariadenia, nazvaná „Právomoc“, obsahuje najmä oddiel 1, nazvaný „Všeobecné ustanovenia“, a oddiel 2, nazvaný „Osobitná právomoc“. Článok 4 ods. 1, ktorý sa nachádza v tomto oddiele 1, stanovuje:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

6 Článok 7, ktorý sa nachádza v oddiele 2 kapitoly II toho istého nariadenia, znie:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte:

1. a) v zmluvných veciach na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby;
b) na účely tohto ustanovenia, ak sa účastníci zmluvy nedohodli inak, je miestom zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby:

– pri predaji tovaru miesto v členskom štáte, kam sa podľa zmluvy tovar dodal alebo mal dodať,

– pri poskytnutí služieb miesto v členskom štáte, kde sa podľa zmluvy služby poskytli alebo mali poskytnúť;

...“

Nariadenie (ES) č. 1346/2000

7 Článok 1 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191), nazvaný „Rozsah platnosti“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na kolektívne konkurzné konania, pri ktorých ide o čiastočné alebo úplné zbvavenie majetku dlžníka a vymenovanie likvidátora.“

Poľské právo

8 Článok 527 a nasl. ustawa Kodeks cywilny z 23. apríla 1964 (zákon, ktorým sa ustanovuje Občiansky zákonník) (Dz. U. z roku 1964, č. 16, položka 93) v znení uplatniteľnom na prejednávajúcu vec (Dz. U. z roku 2017, položka 459) (ďalej len „Občiansky zákonník“) upravuje žalobu, ktorá sa označuje ako „

actio pauliana“ a ktorej cieľom je, aby dispozičný úkon dlžníka vykonaný s podvodným úmyslom ukrátiť uspokojenie pohľadávky veriteľa bol voči tomuto veriteľovi neúčinný. Podľa článku 527 Občianskeho zákonníka:

„1. V prípade, že tretia osoba získa v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľa, majetkovú výhodu, môže sa každý veriteľ domáhať určenia, že tento úkon je voči nemu neúčinný, keď dlžník konal v úmysle ukrátiť veriteľov a tretia osoba o tom vedela alebo pri dodržaní náležitej starostlivosti vedieť mohla.

2. Právny úkon dlžníka ukracuje veriteľov, keď sa dlžník v dôsledku neho dostal do platobnej neschopnosti alebo sa miera jeho platobnej neschopnosti zvýšila v porovnaní s okamihom pred vykonaním úkonu.

3. Keď v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľov, získa osoba blízka dlžníkovi majetkovú výhodu, predpokladá sa, že daná osoba vedela o tom, že dlžník konal v úmysle ukrátiť veriteľov.

4. Keď v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľov, získa podnikateľ, ktorý má s dlžníkom trvalé obchodné vzťahy, majetkovú výhodu, predpokladá sa, že vedel o tom, že dlžník konal v úmysle ukrátiť veriteľov.“

9 Článok 528 tohto zákonníka znie:

„Keď tretia osoba získala v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľov, bezodplatne majetkovú výhodu, môže sa veriteľ domáhať určenia, že tento právny úkon je neúčinný, aj keď o tom tretia osoba nevedela a ani pri dodržaní náležitej starostlivosti nemohla vedieť, že dlžník konal v úmysle ukrátiť svojich veriteľov.“

10 Článok 530 uvedeného zákonníka stanovuje:

„Ustanovenia predchádzajúcich článkov sa uplatnia analogicky, keď dlžník konal v úmysle ukrátiť svojich budúcich veriteľov. Keď však tretia osoba získala majetkovú výhodu za odplatu, veritelia môžu určenie neúčinnosti úkonu požadovať iba vtedy, keď tretia osoba vedela o úmysle dlžníka.“

11 Článok 531 toho istého zákonníka stanovuje:

„1. Určenie neúčinnosti právneho úkonu, ktorý ukracuje veriteľov, sa uskutočňuje prostredníctvom žaloby alebo vznesením námietky proti tretej osobe, ktorá týmto úkonom získala majetkovú výhodu.

2. Keď tretia osoba disponovala so získanou výhodou, môže veriteľ uplatniť svoj nárok priamo voči osobe, v prospech ktorej sa úkon uskutočnil, keď táto osoba poznala okolnosti, ktoré odôvodňujú určenie neúčinnosti úkonu, ktorý uskutočnil dlžník, alebo keď sa úkon uskutočnil bezodplatne.“

12 Podľa článku 532 Občianskeho zákonníka:

„Veriteľ, voči ktorému bola určená neúčinnosť právneho úkonu dlžníka, môže prednostne pred veriteľmi tretej osoby požadovať uspokojenie z majetkových aktív, ktoré boli z majetku dlžníka odňaté, resp. doňho nepribudli v dôsledku úkonu, ktorý sa považoval za neúčinný.“

13 Článok 533 tohto zákonníka znie:

„Tretia osoba, ktorá získala majetkovú výhodu v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľov, sa môže oslobodiť od svojej povinnosti uspokojiť nárok veriteľa na určenie neúčinnosti úkonu tým, že uspokojí tohto veriteľa alebo ho informuje o majetku dlžníka, ktorý postačuje na jeho uspokojenie.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 14 Coliseum 2101 sp. z o.o. (ďalej len „Coliseum“), ktorej sídlo sa nachádza v Poľsku, ako hlavný dodávateľ uzavrela so spoločnosťou Feniks, taktiež so sídlom v Poľsku, ako investorom zmluvu o vykonaní stavebných prác v rámci investičného realitného projektu v meste Gdansk (Poľsko). Na účely plnenia tejto zmluvy uzavrela Coliseum viaceré subdodávateľské zmluvy.
- 15 Vzhľadom na to, že Coliseum si nespĺnila svoje povinnosti vo vzťahu k časti svojich subdodávateľov, Feniks bola týmto subdodávateľom povinná zaplatiť určité sumy na základe ustanovení Občianskeho zákonníka týkajúcich sa solidárnej zodpovednosti investora, v dôsledku čoho sa stala veriteľom spoločnosti Coliseum v celkovej sume 1 396 495,48 poľského zlotého (PLN) (približne 336 174 eur).
- 16 Na základe zmlúv uzavretých 30. a 31. januára 2012 v Štetíne (Poľsko) predala Coliseum spoločnosti Azteca so sídlom v Alcore (Španielsko) nehnuteľný majetok nachádzajúci sa v Štetíne za sumu 6 079 275 PLN (približne 1 463 445 eur), čím došlo k čiastočnému započítaniu predchádzajúcich pohľadávok spoločnosti Azteca. Azteca však bola naďalej povinná zaplatiť spoločnosti Coliseum sumu 1 091 413,70 PLN (približne 262 732 eur). Podľa informácií, ktoré poskytla Feniks, bol ku dňu uzavretia kúpnej zmluvy 30. januára 2012 predseda riadiaceho orgánu spoločnosti Coliseum zároveň zástupcom spoločnosti Horkios Gestion SA so sídlom v Alcore, pričom posledná uvedená spoločnosť bola jediným členom riadiaceho orgánu spoločnosti Azteca.
- 17 Vzhľadom na absenciu aktív v majetku spoločnosti Coliseum podala Feniks 11. júla 2016 na základe článku 527 a nasl. Občianskeho zákonníka žalobu proti spoločnosti Azteca na vnútroštátny súd, ktorým je Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd Štetín, Poľsko), a to s cieľom určenia, že kúpna zmluva uvedená v predchádzajúcom bode je voči nej neúčinná z dôvodu, že túto zmluvu jej dlžník uzavrel s úmyslom ukrátiť uspokojenie jej pohľadávky.
- 18 S cieľom odôvodniť právomoc tohto súdu sa Feniks odvoláva na článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012.
- 19 Azteca vzniesol námietku nedostatku právomoci. Domnieva sa, že medzinárodná právomoc rozhodovať o žalobe o neúčinnosť právneho úkonu sa musí určiť podľa všeobecného pravidla stanoveného v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 v prospech španielskych súdov. Takáto žaloba nemôže byť posúdená ako žaloba „v zmluvných veciach“ v zmysle článku 7 bodu 1 písm. a) toho istého nariadenia.
- 20 V rámci analýzy tejto námietky nedostatku medzinárodnej právomoci vnútroštátny súd opisuje hlavné črty *actio pauliana* podľa poľského práva, tak ako vyplývajú z ustanovení Občianskeho zákonníka citovaných v bodoch 8 až 13 tohto rozsudku, a spresňuje, že táto žaloba predstavuje výnimku zo zásady, podľa ktorej sa veriteľ môže uspokojiť iba z majetku svojho dlžníka. Ďalej uvádza, že článok 527 ods. 3 Občianskeho zákonníka vyvodzuje z existencie blízkeho vzťahu medzi dlžníkom a tretou osobou domnienku, že tretia osoba vedela o tom, že právnym úkonom, o ktorého neúčinnosť sa žiada, dlžník vedome ukrátil svojho veriteľa. Takáto domnienka znamená, že veriteľ by mal v takomto prípade iba preukázať existenciu blízkeho vzťahu medzi dlžníkom a tretou osobou.

- 21 Vnútroštátny súd sa domnieva, že medzinárodnú právomoc poľských súdov rozhodovať o takej žalobe, akú prejednáva, možno odôvodniť iba na základe článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012. V tejto súvislosti tvrdí, že hoci v tomto spore nepochybne nestoja proti sebe strany zmluvy o vykonaní stavebných prác, t. j. spoločnosti Feniks a Coliseum, a tento spor sa netýka preskúmania platnosti tejto zmluvy, vnútroštátnemu súdu napriek tomu prináleží preskúmať, či zmluva medzi spoločnosťami Azteca a Coliseum je alebo nie je voči spoločnosti Feniks účinná.
- 22 Vnútroštátny súd sa domnieva, že článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012 sa vzťahuje na všetky spory, ktoré sa týkajú zmluvy. Pokiaľ však ide o spor, ktorý prejednáva, jeho riešenie súvisí so zmluvou uzavretou medzi spoločnosťami Azteca a Coliseum, na ktorej neúčinnosť vo vzťahu k spoločnosti Feniks sa poukazuje.
- 23 Vnútroštátny súd, ktorý navyše pripomenul reštriktívnu povahu výkladu, ktorý treba podať v prípade článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012, však poukazuje na ťažkosti, ktoré by podľa neho mohlo spôsobiť uplatnenie všeobecného pravidla o právomoci nachádzajúceho sa v článku 4 ods. 1 tohto nariadenia, pokiaľ by žalobca v rámci žaloby o neúčinnosť viacerých právnych aktov, ktoré uzavrel dlžník so zmluvnými partnermi usadenými v rôznych členských štátoch, musel podať samostatnú žalobu na súdy každého z týchto jednotlivých členských štátov, a znášať tak neprimerané náklady vo vzťahu k cieľu konania.
- 24 Podľa tohto súdu, hoci vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 17. júna 1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268), Súdny dvor rozhodol, že pojem „zmluvné veci“ nemožno chápať tak, že sa týka prípadu, keď neexistuje nijaký slobodne prevzatý záväzok jednej osoby voči druhej, skutkový kontext súvisiaci s touto vecou je osobitný, keďže sa týka reťazca medzinárodných zmlúv, ktorých jednotlivé zmluvné záväzky sa mohli odlišovať.
- 25 V prejednávanej veci však jedna z osobitostí *actio pauliana* podľa poľského práva spočíva v tom, že tretia osoba musela alebo mohla vedieť o tom, že dlžník úmyselne ukracuje svojich veriteľov, v dôsledku čoho sa títo veritelia môžu na ňu obrátiť.
- 26 Za týchto podmienok Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd Štetín) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Ide o ‚zmluvné veci‘ v zmysle článku 7 bodu 1 písm. a) [nariadenia č. 1215/2012], keď sa proti kupujúcemu usadenému v jednom členskom štáte podá žaloba o určenie neúčinnosti kúpnej zmluvy na nehnuteľnosť, ktorá sa nachádza v inom členskom štáte, z dôvodu ukrátenia veriteľov predávajúceho a zmluva bola uzatvorená a plne zrealizovaná v druhom členskom štáte?
2. Má sa na predchádzajúcu otázku odpovedať s použitím teórie o *acte éclairé* odkazom na rozsudok zo 17. júna 1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268), hoci v uvedenom rozsudku išlo o zodpovednosť výrobcu za vady tovaru v prípade, keď výrobca nemohol predvídať, komu sa tovar predá a kto preto voči nemu bude môcť uplatňovať nároky, zatiaľ čo prejednávaná žaloba proti kupujúcemu o určenie neúčinnosti kúpnej zmluvy na nehnuteľnosť si z dôvodu ukrátenia veriteľov predávajúceho na svoju opodstatnenosť vyžaduje, aby kupujúci vedel o tom, že právnym úkonom (kúpnu zmluvou) došlo k ukráteniu veriteľov, takže kupujúci musí počítať s tým, že takú žalobu proti nemu môže podať osobný veriteľ dlžníka?“

O prejudiciálnych otázkach

- 27 Svojimi dvoma otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa na *actio pauliana*, na základe ktorej veriteľ žiada, aby bol voči nemu právny úkon, ktorý údajne ukracuje jeho práva a prostredníctvom ktorého jeho dlžník previedol na tretiu osobu určitý majetok, vyhlásený za neúčinný, uplatňuje pravidlo o medzinárodnej právomoci stanovené v článku 7 bode 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012.

O uplatniteľnosti nariadenia č. 1215/2012

- 28 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, exekučné konania začaté voči spoločnosti Coliseum boli zastavené z dôvodu nedostatku majetku, keďže táto spoločnosť sa v súčasnosti nachádza v stave platobnej neschopnosti.
- 29 Vystáva preto otázka, či žaloba vo veci samej patrí do pôsobnosti nariadenia č. 1215/2012 alebo či sa skôr začleňuje do kontextu konkurzného konania upraveného nariadením č. 1346/2000, ktoré je *ratione temporis* uplatniteľné na vec samu.
- 30 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor rozhodol, že nariadenie č. 1215/2012 a nariadenie č. 1346/2000 sa majú vykladať takým spôsobom, aby nedochádzalo k žiadnemu prekryvaniu medzi právnymi normami, ktoré tieto texty stanovujú, a k žiadnej právnej medzere. Žaloby vylúčené z pôsobnosti nariadenia č. 1215/2012 na základe článku 1 ods. 2 písm. b) tohto nariadenia, pokiaľ sa týkajú „konkurz[u], konania týkajúce[ho] sa vyrovnania zadlžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobn[ých] konan[í]“, teda patria do pôsobnosti nariadenia č. 1346/2000. Žaloby, ktoré nepatria do pôsobnosti nariadenia č. 1346/2000, patria symetricky do pôsobnosti nariadenia č. 1215/2012 (rozsudok z 20. decembra 2017, Valach a i., C-649/16, EU:C:2017:986, bod 24 a citovaná judikatúra).
- 31 Súdny dvor tiež rozhodol, že určitá žaloba je spojená s konkurzným konaním, keď vyplýva priamo z úpadku a úzko súvisí s likvidáciou alebo so súdnym vyrovnaním (rozsudok z 12. februára 2009, Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, bod 19, ako aj citovaná judikatúra).
- 32 V prejednávanej veci sa však zdá, že žaloba, ktorú podala Feniks, nie je vôbec spätá s likvidáciou alebo so súdnym vyrovnaním. Navyše na pojednávaní pred Súdnym dvorom bola na jeho otázku poskytnutá odpoveď, že voči spoločnosti Coliseum nebolo začaté nijaké konkurzné konanie, čo však prináleží preskúmať vnútroštátnemu súdu.
- 33 Vzhľadom na to, že žaloba vo veci samej, podaná na základe článku 527 a nasl. Občianskeho zákonníka, sa týka ochrany samotných záujmov veriteľa a nie zvýšenia aktív spoločnosti Coliseum, potom patrí pod pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012.

O veci samej

- 34 Je potrebné pripomenúť, že cieľom nariadenia č. 1215/2012 je harmonizovať kolízne normy v oblasti právomoci v občianskych a obchodných veciach prostredníctvom pravidiel o súdnej právomoci, ktoré sú vysoko predvídateľné. Toto nariadenie tak sleduje cieľ právnej istoty spočívajúci v posilnení právnej ochrany osôb usadených v Európskej únii tým, že sa žalobcovi umožní ľahko určiť súd, na ktorý sa môže obrátiť, a žalovanému rozumne predvídať, na ktorom súde môže byť žalovaný (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. júla 2016, Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, bod 16 a citovanú judikatúru).

- 35 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je teda systém rozdelenia všeobecných právomocí upravený v kapitole II nariadenia č. 1215/2012 založený na všeobecnom pravidle uvedenom v článku 4 ods. 1 tohto nariadenia, podľa ktorého osoby, ktoré majú sídlo alebo bydlisko na území členského štátu, podliehajú právomoci súdnych orgánov tohto štátu nezávisle od štátnej príslušnosti účastníkov konania. Iba ako odchýlka od tohto všeobecného pravidla právomoci súdnych orgánov v mieste sídla alebo bydliska žalovaného je v kapitole II oddiele 2 nariadenia č. 1215/2012 upravený určitý počet osobitných právomocí, medzi ktorými sa nachádza právomoc podľa článku 7 bodu 1 písm. a) tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. júla 2016, Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, bod 17 a citovanú judikatúru).
- 36 Ako sa uvádza v odôvodnení 16 uvedeného nariadenia, okrem uvedenej právomoci súdnych orgánov podľa miesta sídla alebo bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá na určenie právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia riadneho výkonu spravodlivosti.
- 37 Pravidlá o osobitnej právomoci, ktoré stanovujú tieto alternatívne kritériá, sa však majú vykladať restriktívne, takže neumožňujú výklad prekračujúci rámec prípadov výslovne uvedených v uvedenom nariadení (rozsudok zo 14. júla 2016, Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, bod 18 a citovaná judikatúra).
- 38 Pokiaľ ide o osobitnú právomoc stanovenú v článku 7 bode 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012 v prípade sporov v zmluvných veciach, treba pripomenúť, že pojem „zmluvné veci“ treba vykladať autonómne v záujme zabezpečenia jednotného uplatňovania tohto pojmu vo všetkých členských štátoch (rozsudok zo 7. marca 2018, flightright a i., C-274/16, C-447/16 a C-448/16, EU:C:2018:160, bod 58, ako aj citovaná judikatúra).
- 39 Ako už Súdny dvor opakovane rozhodol, uplatnenie tohto pravidla osobitnej právomoci predpokladá existenciu právneho záväzku slobodne prevzatého jednou osobou voči druhej osobe, o ktorý sa opiera žaloba žalobcu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. januára 2005, Engler, C-27/02, EU:C:2005:33, bod 51; z 18. júla 2013, ÖFAB C-147/12, EU:C:2013:490, bod 33, ako aj z 21. januára 2016, ERGO Insurance a Gjensidige Baltic, C-359/14 a C-475/14, EU:C:2016:40, bod 44).
- 40 *Actio pauliana* má svoj základ v práve vyplývajúcom z pohľadávky, osobnom práve veriteľa voči jeho dlžníkovi, a jej cieľom je chrániť záložné právo, ktoré môže mať veriteľ vo vzťahu k majetku dlžníka (rozsudky z 10. januára 1990, Reichert a Kockler, C-115/88, EU:C:1990:3, bod 12, ako aj z 26. marca 1992, Reichert a Kockler, C-261/90, EU:C:1992:149, bod 17).
- 41 Chráni tak záujmy veriteľa najmä na účely následného vynútenia splnenia záväzkov dlžníka (rozsudok z 26. marca 1992, Reichert a Kockler, C-261/90, EU:C:1992:149, bod 28).
- 42 Hoci v prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že Feniks zaplatila subdodávateľom, ktorí pre Coliseum vykonali stavebné práce, podľa ustanovenia vnútroštátneho práva zakladajúceho solidárnu zodpovednosť investora s vykonávateľom prác, nič to nemení na tom, že tak záložné právo, ktoré má Feniks vo vzťahu k majetku svojho dlžníka, ako aj žaloba o neúčinnosť kúpnej zmluvy, ktorú tento dlžník uzavrel s treťou osobou, majú svoj základ v záväzkoch, ktoré dobrovoľne prevzala Coliseum voči spoločnosti Feniks tým, že uzavrela zmluvu týkajúcu sa uvedených stavebných prác.
- 43 Touto žalobou sa totiž veriteľ domáha určenia, že tým, že dlžník previedol aktíva na tretiu osobu, došlo k poškodeniu práv veriteľa, ktoré vyplývajú zo záväznej povahy zmluvy a zodpovedajú záväzkom, ktoré dobrovoľne prevzal jeho dlžník. Dôvodom tejto žaloby je tak v podstate nedodržanie záväzkov, ktoré dlžník prevzal vo vzťahu k veriteľovi.

- 44 Z toho vyplýva, že *actio pauliana*, pokiaľ je podaná na základe pohľadávky, ktorá vznikla zo záväzkov prevzatých uzavretím zmluvy, patrí pod „zmluvné veci“ v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 39 tohto rozsudku. Je preto potrebné, aby okrem bydliska žalovaného bolo k dispozícii aj alternatívne kritérium na určenie právomoci, ktoré povoľuje článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012, keďže takéto kritérium vzhľadom na zmluvný pôvod vzťahov medzi veriteľom a dlžníkom zodpovedá tak požiadavke právnej istoty a predvídateľnosti, ako aj cieľu spočívajúcemu v riadnom výkone spravodlivosti.
- 45 V opačnom prípade by veriteľ musel podať svoju žalobu na súde v mieste bydliska žalovaného, pričom by sa mohlo stať, že toto miesto stanovené podľa článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 nebude mať nijakú väzbu s miestom plnenia záväzku dlžníka vo vzťahu k jeho veriteľovi.
- 46 V dôsledku toho môže majiteľ pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy, ktorý zamýšľa podať *actio pauliana*, tak urobiť na súde „podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby“, keďže ide o miesto povolené na základe článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012. Vzhľadom na to, že v prejednávanej veci je cieľom žaloby veriteľa chrániť jeho záujmy v rámci plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy o vykonaní stavebných prác, vyplýva z toho, že „miesto[m] zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby“, je podľa článku 7 bodu 1 písm. b) tohto nariadenia miesto, kde boli na základe tejto zmluvy tieto práce poskytnuté, a to Poľsko.
- 47 Takýto záver zodpovedá cieľu spočívajúcemu v predvídateľnosti pravidiel o súdnej právomoci tým viac, že podnikateľ, ktorý uzavrel zmluvu o kúpe nehnuteľnosti, môže v prípade, ak veriteľ jeho zmluvného partnera tvrdí, že táto zmluva neoprávnene bráni plneniu záväzkov tohto zmluvného partnera vo vzťahu k tomuto veriteľovi, rozumne očakávať, že bude žalovaný na súde podľa miesta plnenia uvedených záväzkov.
- 48 Záver uvedený v predchádzajúcom bode nie je spochybnený ani okolnosťou, ktorá v prejednávanej veci vyplýva z článku 531 ods. 1 Občianskeho zákonníka, že žaloba je podaná proti tretej osobe a nie proti dlžníkovi. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pravidlo o osobitnej právomoci v zmluvných veciach stanovené v článku 7 bode 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012 sa zakladá na dôvode žaloby a nie na totožnosti strán (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. marca 2018, *flightright a i.*, C-274/16, C-447/16 a C-448/16, EU:C:2018:160, bod 61 a citovanú judikatúru).
- 49 Na prejudiciálne otázky treba preto odpovedať tak, že v takej situácii, o akú ide v prejednávanej veci, sa na *actio pauliana*, na základe ktorej vlastník pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy žiada, aby bol voči nemu právny úkon, ktorý údajne ukracuje jeho práva a prostredníctvom ktorého jeho dlžník previedol na tretiu osobu určitý majetok, vyhlásený za neúčinný, uplatňuje pravidlo o medzinárodnej právomoci stanovené v článku 7 bode 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012.

O trovách

- 50 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

V takej situácii, o akú ide v prejednávanej veci, sa na *actio pauliana*, na základe ktorej vlastník pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy žiada, aby bol voči nemu právny úkon, ktorý údajne ukracuje jeho práva a prostredníctvom ktorého jeho dlžník previedol na tretiu osobu určitý majetok,

vyhlásený za neúčinný, uplatňuje pravidlo o medzinárodnej právomoci stanovené v článku 7 bode 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

Podpisy